

EPAM EKONOMİ VE POLİTİKA
Araştırmaları Merkezi
İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Haftalık Dış Politika ve Ekonomi Bülteni

52. Bülten

İSÜ | İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL

istinye.edu.tr | 0850 283 60 00

[f /istinyeuniv.edu](https://www.facebook.com/istinyeuniv.edu) [t /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeunivedu) [i /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeunivedu)

Haftanın Analizi

Doç. Dr. Fahri Erenel-EPAM Müdürü

Georges Lemaitre

Einstein'ı, Hubble biliriz, ancak bu büyük dâhiyi fazla tanımıyoruz. Lemaitre, 1896 yılında Belçika'da doğmuştur. Cambridge'de astronomi /astrofizik okumuş, ardından MIT'de doktorasını 1920'li yıllarda tamamlamıştır. Lemaitre aynı zamanda bir papazdır.

Lemaitre, Einstein'ın genel görelilik kuramından yararlanarak evrenin genişlediğini, evrenin bir zamanlar bir atomun içine sıkışmış olduğunu,

daha sonra bu atomun parçalandığını ve her yana sıcak gazlar saçtığını öne sürmüştür. Bu tezi daha sonraları Büyük Patlama kuramı olarak adlandırılmıştır. Günümüzde birçok bilim adamı, bu kuramın evrenin kaynağı ile ilgili en iyi açıklama olduğu konusunda birleşmektedir. Büyük Patlama'yı Harvard'lı bir astronom olan Edwin Hubble'da ileri sürmüştür. Ancak Edwin Hubble, Georges Lemaître'den 2 yıl sonra bildirisini yayımlamıştır. Büyük Patlama teorisi ilk olarak Georges Lemaître tarafından öne sürülmüştür.

https://en.wikipedia.org/wiki/Georges_Lema%C3%AAtre

Akıllı Şehirler ve Güvenlik

Doç. Dr. Fahri Erenel

2050 yılına kadar artan kentleşme ve nüfus hareketlerinin mevcut dünya nüfusuna 2,5 milyar insanın daha eklenmesiyle sonuçlanacağına yönelik simülasyonlar her geçen gün artmaktadır. Günümüzde ise dünya nüfusunun %50'sinden fazlasının yaşamakta olduğu şehirlerin sınırlarının her geçen gün genişleyerek ana merkezi çevreleyen alt nüfus bölgelerini kapsamlarına aldıkları ve giderek daha büyük şehirlerin oluştuğu görülmektedir. Artan şehirleşme karşısında giderek kıtlaşan kaynakların en etkin şekilde kullanılabilmesinin, refah seviyesinin muhafaza edilebilmesine yönelik araştırmalarda "Akıllı Şehir Çözümleri" giderek ön plana çıkmaktadır. Dünyanın önde gelen gelişmiş yerel yönetimleri karmaşıklaşan kent yaşamının yarattığı ihtiyaç artışına teknoloji ve dijital dönüşümlerin yardımı ile çözüm aramaktadırlar.

Güvenli binalardan otomasyon destekli enerji kaynaklarına, ulaşımdan kamu güvenliğine kadar birçok fonksiyonu barındıran insan ve altyapı odaklı şehirler olarak tanımlanabilen akıllı şehirlerin hızlı gelişimine tanıklık ediyoruz. 2025 yılına kadar tüm dünyada 40'ı aşkın akıllı kent kurulacağı öngörülmektedir. İngiltere'nin Bristol şehri geleceğin akıllı kentini tasarlamak üzere milyonlarca poundluk "Bristol is Open" projesini başlatmış, Hindistan çok sayıda akıllı kent projesini hayata geçirmek üzere çalışmalara başladığını açıklamıştır.

Kentleşme arzulanan bir kavram olsa da tek başına değerlendirildiğinde en önemli boyutları gözden kaçırılmamaktadır. Bu noktada "akıllı güvenlik" oldukça önem kazanan bir etmen olarak ön plana çıkmaktadır. Güvenlik sistemleri endüstrisi sürekli değişmeye devam etse de güvenlik tehditleri gelişerek kompleks bir hal almaktadır. Gerek fiziksel gerekse sanal olan bu karmaşık saldırılara karşı korunmak için ise en modern teknolojik altyapı ile desteklenmiş güvenlik sistemlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Günümüzün büyüyen kentlerinde kalabalığın ortaya çıkardığı sonuçlardan birisi de şehir yaşamını tercih etmiş insanların güvenliğinin maksimum seviyede tutulmasının eski güvenlik yöntemleri ile sağlanamayacağı gerçeğidir.

Bu gelişim, bilgi teknolojisindeki yeniliklerden güç alırken, yeni ekonomik ve sosyal fırsatlar yaratmasının yanında, güvenlik ve gizlilik beklentilerimize de tehdit oluşturmaktadır. Akıllı bir şehir aynı zamanda, vatandaşları için şehrin güvenlik ve gizlilik performansını geliştiren, güvenli bir şehirdir. Güvenli bir şehir, vatandaşları için cazip bir ekonomik ve sosyal çevre yaratarak şehrin gelişmesi ve büyümesi için yatırımları çeken bir şehir olmalıdır.

İnsanlar akıllı telefon ve aygıtlarla halen birbirleriyle iletişimlerini sürdürmektedir. Akıllı enerji ölçerler, güvenlik aygıtları ve akıllı uygulamalar birçok şehirde kullanılmaktadır. Arabalar, evler, kamuya açık yerler ve diğer sosyal sistemler, 'Şeylerin İnterneti' olarak bilinen tam bağlanabilirlik yolunda ilerlemektedir. Bütün bunlar yaşam kalitesinde önemli gelişmelere yol açacaktır. Bu aygıtların etkinliğini arttırmak için, şehir alt yapıları ve hizmetleri, gözetleme, kontrol ve otomasyon için birbirine bağlı sistemlerle değiştirilmektedir. Bütünleşmiş sistemler, kamu güvenliğine, acil durum tepki hızı ve planlarına faydalar sağlayacaktır.

Güvenlik ve gizlilik bu bağlamda dikkat edilmesi gereken en önemli konulardandır. Güvenlik; bilgiye yapılan yasa dışı girişleri ve hizmet sağlayıcıların çalışmalarında fiziksel kesintilere sebep olan saldırıları içermektedir. Dijitalleşmiş vatandaşlar, konumları ve etkinlikleri hakkında çok daha fazla bilgi ile donatılırken, gizlilik unsuru kaybolmaya başlamıştır. Gerektiğinde bilgi toplayıp acil durum

cevabını tetikleyen gizlilik koruyucu sistemler, sürekli güvenlik sistemleriyle el ele giden teknolojik zorluklardır. Bunların devreye alınması, yaşamak istediğimiz akıllı şehirler için şarttır. Gözetim bağlamında, akıllı şehirler, tüm kente stratejik bir şekilde yerleştirilmiş sensörler yardımıyla, kent yaşamına ait çok farklı faktörlerle ilgili data toplayarak vatandaşlarını takip etmektedir. Bu sensörlerden aktarılan data, çeşitli modellerle işlenir, hükümet ve diğer yerel birimlerce suçun önlenmesi, trafik yönetimi, enerji kullanımı ve atık yönetimi gibi konularda zorlukları yönetmek için kullanılır. Böyle teknolojiler Santa Cruz, Barcelona, Amsterdam ve Stockholm dahil bir çok şehirde devreye alınmıştır. Kanun icrasında, Hükümet Gözetimi için Akıllı Şehir teknolojileriyle istihbarat birikimi için kullanılan bilgi toplama stratejileri, istihbarat temelli denetimler için anahtar niteliğindedir. Akıllı şehirlerde bu amaçla kullanılan teknolojilerden birkaçı; Londra ve Dubai'de kullanılan kapalı devre izleme sistemleri, New York'da kullanılan akıllı trafik sensörleri ve Kaliforniya, Santa Cruz'da suç tahmini için kullanılan yazılımlardır.

Sosyal medya analizi güvenlik birimleri için başka bir istihbarat toplama alanı olmuştur. Milyonlarca insanın kullanımında olan akıllı telefonlar, bilgi akışını ileri derecede hızlandırmıştır. Ancak akıllı teknolojilerin kullanımında bile dikkat edilmesi gereken yanıltıcı çok fazla undur vardır. Bunun en iyi örneklerinden biri ABD'de 2013 Boston Maratonu terörist saldırıları soruşturmasında görülmüştür. Sosyal medya ve diğer multimedya sistemleri üzerinden bilginin hızlı ve geniş çaplı dağıtımı, şüphelilerin hızlı bir şekilde ortaya çıkarılmasında yarar sağlayabilmekle birlikte, özellikle bazı suç gruplarının manipülasyonu ile soruşturma yönünü farklı noktalara çekebilmektedir.

Diğer bir önemli konuda tüm bu data toplayan sistemlere terörist grupların sızmasının nasıl engelleneceğidir. Çoğu şehrin sel, deprem gibi felaketlere karşı acil durum planı olsa da siber saldırı durumunda devreye alabilecekleri planları yoktur. İnsan kaynaklı bu saldırı, doğanın neden olduğu felaketlerden çok daha kaotik felaketlere neden olabilir. Görüldüğü üzere akıllı bir şehrin işlerliği için geliştirilen

güvenlik önlemleri bir ön gerek iken, bu güvenlik sistemleri ve aygıtlarının ele geçirilmesinin ve manipüle edilmesinin önüne geçilmesi ayrı bir ön gerekliliktir.

Trafik Lambalarının bozulması sonucu oluşan trafik sıkışıklığı, Xi'an, Çin. Korsanların akıllı trafik lamba sistemlerini ele geçirmesi bu tür kargaşalara sebep olabilir. (Resim: China Foto Press/ Gettyimages)

Güvenlik araştırma şirketlerinden Cesar Cerrudo, yaptığı bir araştırmayla Washington'dan Melbourne'e kadar bulunan 200,000 trafik kontrol sensörü'nün korsanların kolaylıkla sızabileceği açıkları olduğunu ortaya çıkarmıştır. Korsanlar bu güvenlik açıklarından faydalanıp trafik sinyallerini manipüle edebilirler veya hız limitleri gibi elektronik yol işaretlerini değiştirerek ölümcül kazalara sebep olabilir. Yine kolay ele geçirilebilecek güvenlik sistemleri, yüz tespiti yapan kamera sistemleri gibi akıllı sistemlerdeki güvenlik açıklarından yararlanan veri hırsızları toplumu tehdit edecek büyük suçların işlenmesine sebep olabilirler. Bu örneklerle bakarak korsanlar için özelleşmiş bir sistemden çok güvenlik açığı olan bir sistemin daha cazip olacağını söyleyebiliriz. Fakat akıllı şehirlerde tüm sistemler birbiriyle

bağlantılı olduğundan, sistemlerden herhangi birine sızan korsan domino etkisiyle büyük bir kargaşaya sebep olabilir. Bu yüzden güvenlik stratejisi bir bütün olarak ele alınmalı ve aynı zamanda her sistem için tek tek tüm güvenlik açıkları minimuma indirilmeye hatta yok edilmeye çalışılmalıdır.

Kaynaklar:

https://en.wikipedia.org/wiki/Surveillance_issues_in_smart_cities
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2090123214000290>
<http://www.endustri40.com/akilli-sehirlerin-siber-guvenligi/>
<http://www.bbc.com/future/bespoke/specials/connected-world/government.html>
<https://ics-cert.us-cert.gov/sites/default/files/documents/OCIA%20-%20The%20Future%20of%20Smart%20Cities%20-%20Cyber-Physical%20Infrastructure%20Risk.pdf>
<http://www.endustri40.com/akilli-sehirlerin-siber-guvenligi/>

Libya'daki petrol arama çalışmaları için 7 ruhsat alanı belirlendi

<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/libyadaki-petrol-arama-calismalari-icin-7-ruhsat-alani-belirlendi-/1869283>

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının (TP) Libya'da petrol arama ve üretim çalışmaları için ruhsat başvurusunda bulunduğunu belirterek, "Libya ile yapılan mutabakat kapsamında 7 ruhsat alanı belirledik, yaklaşık 3 ay kadar askı ve ilan süreci devam edecek. 3-4 ay içerisinde sismik aramaları yapacağız, buradan alınan veriler değerlendirildikten sonra da lokasyon belirleyeceğiz." dedi.

Dönmez, katıldığı bir televizyon programında, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de 6 sondajı tamamladığını ve "Yavuz" sondaj gemisinin Selçuklu-1 lokasyonunda yedinci sondaja devam ettiğini söyledi.

Doğu Akdeniz'de TP'nin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden aldığı ruhsat alanlarındaki çalışmaların yanı sıra Türkiye Cumhuriyeti'nin TP'ye verdiği ruhsat alanlarında da sondaj yapıldığını vurgulayan Dönmez, şöyle devam etti:

"Libya ile yapılan mutabakat kapsamında ise 7 ruhsat alanı belirledik. TP geçtiğimiz haftalarda Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'ne müracaat etmek suretiyle burada petrol arama ve üretim faaliyeti için izin istedi. Yasal bir prosedür var, yaklaşık 3 ay kadar askı ve ilan süreci devam edecek. Sonrasında başka başvuran olmazsa, TP bu alanda da petrol aramalarına başlamış olacak ve 3-4 ay içerisinde önce sismik aramaları yapacağız, buradan alınan veriler değerlendirildikten sonra da lokasyon belirleyeceğiz. Bu mutabakatla Doğu Akdeniz'in batı kısmında sınırı da netleştirmiş olduk."

Dönmez, Libya'nın istikrar ve güvenliğe kavuşmasının öncelikli olduğunu belirterek, "Her iki ülkenin lideri de doğal gaz ve petrol aramalarında iş birliğinin daha da geliştirilmesi noktasında görüşlerini beyan etmişlerdi. Altyapı ve üstyapıda birçok işler de olacak. Bizim müteahhitlerimiz o bölgeye alışık. Şu anda da iki tane büyük elektrik üretim santralının inşası bizim iki büyük özel firmamıza ait. Onlar da bu süreç tamamlanır tamamlanmaz devreye alınma aşamasına geldi." açıklamasında bulundu.

TP'nin yakın coğrafyada petrol arama ve üretimi yapan güçlü bir oyuncu haline geldiğini ifade eden Dönmez, salgın sürecinden önce Cezayir ile de planlanan bir çalışma olduğunu ve görüşmelerin devam ettiğini söyledi.

Dönmez, TP'nin derin denizlerdeki sondaj kabiliyeti kullanmak üzere ülkelerden talepler de geldiğini vurguladı.

Diğer yandan Türkiye'nin Afrika'da da maden başta olmak üzere çeşitli yatırımları olduğunu aktaran Dönmez, maden çalışmalarının keşif ve araştırma aşamasında olduğunu dile getirdi.

TP'ye ait "Fatih" sondaj gemisinin Karadeniz'deki sondajına Temmuz ayının ortasında başlayacağını anımsatan Dönmez, Türkiye'nin karada da petrol aramalarını sürdürdüğünü, Diyarbakır ve Siirt'te hidrolik çatlatma yönteminin denendiğini ve ilk çalışmaların olumlu sonuçlandığını bildirdi.

Bakan Dönmez, yeni tip koronavirüs (Kovid-19) döneminde petrol fiyatlarındaki düşüş sonrasında Türkiye'nin depolarını yüzde 90 seviyesinde doldurduğunu belirtti.

Petrol fiyatlarının bu yıl içerisinde çok fazla yükselmeyeceğini öngördüklerini ifade eden Dönmez, Kovid-19 krizinin üretici ve tüketici ülkelerin birbirine karşılıklı olarak çok ciddi bir şekilde bağımlı olduğunu gösterdiğini kaydetti.

Evden çalışma koşulları evli çiftleri olumsuz etkiledi

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/evden-calisma-kosullari-evli-ciftleri-olumsuz-etkiledi/1869417>

Necmettin Erbakan Üniversitesi (NEÜ) akademisyenlerince yapılan araştırmada, yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını sürecinde evden çalışma koşullarının, evli çiftlerin ilişkilerini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşıldı.

NEÜ'den yapılan yazılı açıklamaya göre, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bülent Dilmaç ve ekibi 7 bölge, 67 il ve bin 713 evli çift üzerinde araştırma yaptı.

Esnek çalışma şartları altında evde çalışanların, dışarıda çalışanlara göre evlilik ilişkilerinde ve doyumlarında azalma olduğunun ortaya çıktığı araştırmada, evlerinde daha çok oda bulunan kişilerin kendilerini diğer aile bireylerinden izole ettiği, bu nedenle de koronavirüs korku ve kaygısının azaldığı belirtildi.

Açıklamada görüşlerine yer verilen Dilmaç, salgının yarattığı korku ve kaygıların evli bireylerde eşler arasındaki evlilik doyumlarının üzerindeki etkisini ölçmeyi hedeflediklerini belirtti.

Çok farklı bulgu ve sonuçlara ulaştıklarını aktaran Dilmaç, "Koronavirüs korkusu ve kaygısı yaşayanların evlilik doyumlarında düşük bir süreç yaşadıklarını, evlilik doyumlarının da düşük olduğunu gördük. Cinsiyet bağlamında baktığımızda da kadınların koronavirüs korkusu ve kaygısı bu bağlamda daha yüksek. Yüksek olmasından dolayı da evlilik ilişkilerindeki doyumda da azalmalar meydana geldiğini gördük." ifadelerini kullandı.

Dilmaç, salgın sürecinde birçok kişinin ilk kez evden çalışma deneyimi yaşadığını belirterek şunları kaydetti:

"Katılımcılara, 'evde çalışanların mutluluk düzeyleri nedir' diye sorduk. Evde çalışanların evlilik ilişkilerinde ve doyumlarında bir azalma gördük. Bu, ciddi bir bulgu. Çünkü kısıtlı bir mekan. Kısıtlı bir mekanda yoğun zaman geçiriliyor. Bu zaman sürecinde de baktığımız zaman ilişkilerde ilerleyen zamanlarda doyumda bir düşme meydana geldiğini gördük."

"Evde kitap okuyanların, koronavirüs korku ve kaygısında azalma olduğunu gördük"

Sosyal medyaya yoğun vakit ayıranların kaygı düzeylerinde artış tespit ettiklerini anlatan Dilmaç, "Evde kitap okuyanların, koronavirüs korku ve kaygısında bir azalma meydana geldiğini, evlilik ilişki düzeylerinde artış olduğunu gördük. Çünkü, kitap okumayla birlikte kişi, kendisini koronavirüsle ilgili korku ve kaygıdan uzak tutmakta. Araştırmada hobisi olan kişilerin, koronavirüs korkusunda ve kaygısında bir azalmanın meydana geldiği, bunun da aile ilişkilerindeki doyumu artırdığını da görmüş olduk." diye konuştu.

Türkiye'de "yeni normal" kalıcı olabilir mi?

<https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyede-yeni-normal-kal%C4%B1c%C4%B1-olabilir-mi/a-53699296>

Türkiye'de vaka sayılarının düşmesinin ardından girilen normalleşme sürecinde en geniş kapsamlı adımlar 1 Haziran itibariyle atıldı. Sokağa çıkma kısıtlamaları toplumun büyük bir kesimi için kaldırıldı, restoranlar, kafeler ve spor salonları gibi yerler yeniden açıldı. Ancak maske zorunluluğu ve yeni fiziksel mesafe ile hijyen önlemleri devam ediyor.

Sağlık Bakanlığı'nın verilerine göre 3 Haziran itibari Türkiye'de 166 bin COVID-19 vakası var ve bu güne kadar 4 bin 609 kişi hastalık sebebiyle hayatını kaybetti. Test sayısının geçen haftalara göre artmasına rağmen vaka sayısı günlük 700-800 bandında ilerliyor. Entübe hasta sayısında da geçen haftalara oranla bir azalma görülüyor.

Halk sağlığı uzmanları ve epidemiyologlar da resmi verilerin olumlu bir tabloya işaret ettiği görüşünde.

DW Türkçe'ye konuşan Dokuz Eylül Üniversitesi'nden Epidemiyoloji Profesörü Gül Ergör'e göre Türkiye'de salgının hız kesmesindeki en önemli faktör başarılı bir şekilde uygulanan filyasyon çalışması.

"Bu çalışmalarda her bulunan vakanın temasları izole edilir ve teste tabi tutulur. Bu hastalık en çok semptom göstermediği dönemde bulaşıyor" diyen Ergör, filyasyon uygulamasının 1960'lardan bu yana Türkiye'de yapılagelen bir deneyim olmasının bu başarıda etkisi olabileceğini belirtiyor.

Ancak Ergör, 1 Haziran itibariyle uygulamaya konulan yeni "normalleşme" önlemleri ve halkın kurallara riayet etmesine bağlı olarak vaka sayılarında artış olabileceği uyarısını da yapıyor.

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği'nden Prof. Dr. Sarp Üner de yeni uygulamalarla beraber vaka sayılarında artış olacağını düşünenlerden.

DW Türkçe'nin sorularını yanıtlayan Üner, "Bir kural olarak normalleşme başladıktan sonra uygulamanın iki ya da dört hafta en az iki intübasyon periyodu, yani 4 hafta sürenin geçmesi, toplumun izlenmesi ve hastaneye başvurularda bir artış var mı incelenmesi gerekir. Biz de uygulamanın etkisini dört haftalık sürede göreceğiz" değerlendirmesinde bulunuyor. Üner ayrıca Türkiye'nin 'erken ve hızlı' bir normalleşme sürecine girmesini de eleştiriyor.

Ancak vaka sayılarında görülecek olası bir artışın bireysel ve toplumsal hayatımıza etkisinin nasıl olacağı, artış olması halinde kısıtlamalarının daha sıkı bir şekilde tekrar yürürlüğe girip girmeyeceği ise büyük bir bilinmeyen.

Uzmanların görüşleri birbirinden farklı. Kimi sokağa çıkma yasağının yürürlüğe konulması ve bu süreçte yaygın test yapılması gerektiğini savunurken kimi de sokağa çıkma uygulamasının sürdürülebilir olmadığı görüşünde.

Geçen hafta Dr. Özgür Ertunç, Prof. Dr. Pınar Mengüç ve Prof. Dr. Reyhan Diz-Küçükkaya imzasıyla "Türkiye'de COVID-19 salgını normalleşme süreci ve dalgalanmalar" başlığıyla bir araştırma yayımlandı. Henüz hakem sürecinden geçmeyen bu araştırma, Haziran başı gerçekleşecek normalleşmenin ikinci kuvvetli bir dalga oluşturacağını öngörüyor. Ayrıca ikinci dalganın fark edilmesiyle sokağa çıkma yasaklarından tereddüt edilmemesi gerektiği konusunda yöneticilere uyarıda bulunuyor. Zira geç kalınan her haftanın binlerce kişinin daha hayatını kaybetmesine sebep olabileceği belirtiliyor.

DW Türkçe'nin ulaştığı araştırmayı hazırlayan ekipten Özgür Ertunç, "Şu anki günlük vaka sayısı 800'lerde ama bu aynı zamanda binlerce serbest dolaşan ve tespit edilmeyen hasta sayısı anlamına da geliyor. Bu hasta kişiler önlem almazlarsa şayet, bir şekilde bulaştırmayı tetikleyecekler. Dolayısıyla bir artış göreceğiz. Hazırladığımız simülasyona göre, Haziran ortasında günlük tespit edilen vaka sayısı şu anki 800 sayısından 2000-1500 bandına çıkacak. Vefat eden kişi sayısı,

Haziran başından ortasına kadar 100 kişiye artacak gibi gözüküyor. Haziranın üçünü haftasında bir sokağa çıkma yasağı uyguladığımızda dahi, Haziran sonuna geldiğimizde vefat sayısı 1300 kişi kadar artabiliyor" değerlendirmesini yaptı.

Ertunç, bir artış gerçekleştiğinde kişisel önlemlerin yetersiz olacağını belirterek karar alıcıların sokağa çıkma yasağı gibi önlemler almasından geri durmaması gerektiğinin de altını çiziyor. Ayrıca "aç-kapa" denilen belirli periyotlarla yeniden kısıtlamalara gidilmesinin daha doğru olduğunu ve bu sürede de tarama testlerinin yaygınlaştırılması gerektiğini düşünüyor.

Bu fikre katılmayanlar da var. Epidemiyoloji Profesörü Gül Ergör'e göre salgının hızını göz önüne aldığımızda, sokağa çıkma yasağı gibi önlemleri oluşturan şartlar hem büyük ölçüde kalktı, hem de bu tarz yasaklar sürdürebilir değil.

Günlük vaka sayısının bir süre daha sokağa çıkma yasağı uygulamasını gerektirecek noktaya çıkmayacağı beklentisini dile getiren Epidemiyolog Ergör, "Oldukça az bir sayıya indiği için sokağa çıkma yasağı uygulanıyor. Bu saatten sonra sokağa çıkma yasağı çok gerekli değil. İnsanların tedbirlere karşı reaksiyonu da doğuyor. Yasak yerine yerine kuralları topluma anlatmak, toplumun buna uymasını sağlamak ve bu bilinci yaygınlaştırmak daha gerçekçi olur. Zira hayatımızın en az bir yıl bu şekilde sürmesi gerekiyor" yorumunu yapıyor.

Öte yandan Prof. Ergör de normalleşme sürecinde tarama testlerinin yaygınlaştırılması gerektiğinin altını çizerek ancak vakaların hızlıca tespit edilmesiyle sürecin sürdürülebilir olabileceğini belirtiyor.

"Yeni normal" diye adlandırılan bu sürecin ne kadar sürdürülebilir olduğu elbette ikinci bir dalganın yaşanıp yaşanmayacağıyla da doğrudan ilişkili. Hem Türkiye'de hem de dünyada COVID-19 salgınında ikinci ve üçüncü dalga beklentileri sık sık dile getirildi. Avrupa ülkeleri dahil salgından etkilenen 193 ülkenin büyük çoğunluğu "normalleşme" adı altında günlük hayatı etkileyen bazı adımlar atmaya

başladı. Bu süreçte kimi ülkelerde vaka sayılarında artış görülürken kimindeyse vaka sayıları azaldı.

Halk Sağlığı Uzmanı Prof. Üner, bu noktada Türkiye'ye oldukça benzer demografik yapısı olan İran ve Almanya örneğini veriyor. Her iki ülkenin de Türkiye'den iki hafta kadar önce normalleşmeye geçtiğine dikkat çeken Üner, "Sürecin sonunda nereye geldik dersiniz Almanya'da vaka sayıları 800'den 200 civarına indi, İran'da ise 800'lerden 3 bin - 3 bin 300 gibi sayılara çıktı. Bu kurallara daha fazla uymak, maske kullanımı ve sosyal mesafenin gözetilmesiyle ilişkili diye düşünüyorum. Yani toplumun kurallara uymaya devam edip etmemesi doğrudan olumlu ya da olumsuz sonuçlar doğurabiliyor" görüşünü dile getiriyor.

Almanya'da vaka sayılarının düşmesindeki ana faktörler arasında toplum tabanlı testlerin yapılması olduğu daha önce dile getirilmişti. Üner, normalleşme sürecinin devamını sağlamak için benzer biçimde Türkiye'de de kitlesel ve toplum tabanlı tarama testlerin yaygınlaştırılması gerektiğinin altını çiziyor. Zira bu testler sayesinde toplumda salgının ne kadar yayılıp yayılmadığı ölçülebilir ve hızlıca bölgesel önlemler alınabilir.

Sağlık Bakanlığı'nın test algoritmasını değiştirmesi gerektiğini savunan Üner, "Almanya bize nazaran daha fazla test yapılmış, İran da bizden çok daha az. Belki biz yapsak bizim daha fazla hastamız çıkacak. Salgının önüne geçmek için, normalleşme süreci için bu çok önemli" diye belirtiyor. Yine de bu aşamada normalleşme sürecinin kalıcılığını belirleyen ana faktörün kişisel önlemler olacağının altını çizen Üner şöyle diyor: "Kurallara ne kadar az uyulursa İran'a yaklaşıyoruz, ne kadar çok uyulursa Almanya'ya yaklaşıyoruz."

İsrail ve FKÖ ilişkilerinin geçmişi uygulanmayan anlaşmalarla dolu

Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ), İsrail'in işgal altındaki Batı Şeria topraklarını ilhak kararının ardından geçen ay gerçekleştirdiği "İsrail'le yapılan tüm anlaşmaların feshedilmesi" çıkışı, taraflar arasında 1990'dan bu yana imzalanan ancak uygulanamayan anlaşmaları gündeme getirdi

30 Ekim 1991 Madrid Konferansı

İsrail ve Filistinli temsilcilerin ilk kez karşı karşıya geldiği Madrid Konferansı gerçekleştirildi

13 Eylül 1993 Oslo Prensipler Deklarasyonu

Oslo müzakereleri neticesinde dönemin İsrail Başbakanı **İzak Rabin** ve FKÖ İcra Komitesi Başkanı **Yaser Arafat** arasında Filistin özerk yönetiminin kurulmasını içeren Oslo Deklarasyonu imzalandı

29 Nisan 1994 Paris Ekonomi Protokolü

İsrail-Filistin ekonomik ilişkilerini, Oslo Anlaşması'na göre düzenlemeyi hedefleyen Paris Ekonomi Protokolü imzalandı

4 Mayıs 1994 Gazze-Eriha (Kahire) Anlaşması

Oslo'nun yürütme anlaşması olarak bilinen Kahire Anlaşması imzalandı. Anlaşma, İsrail'in Gazze ve Eriha'dan çekilmesi ile Filistin Otoritesi ve organlarının oluşturulması için ilk adımın atılmasını kapsıyor

28 Eylül 1995 II. Oslo (Taba) Anlaşması

İsrail'in Filistin topraklarından çekilmesinin ikinci aşaması olarak bilinen II. Oslo (Taba) Anlaşması imzalandı

Anlaşmayla, Filistin Otoritesi'ne ait yetkilerin tamamlanmasının ve **Filistin Polis Teşkilatının oluşturulmasının temelleri** atıldı

Filistin bölgeleri; Filistin Otoritesi ve **İsrail'e ait bölgelerin tanımlanması** için "A", "B", "C" şeklinde kısımlandırıldı

15 Ocak 1997 El-Halil (Hebron) Protokolü

Batı Şeria'daki El-Halil kentinde **İsrail güçlerinin yeniden konuşlandırılması** için El Halil Protokolü imzalandı

23 Ekim 1998 Wye Nehri Memorandumu

Arafat ile Netanyahu arasında Wye Nehri Memorandumu imzalandı. Memorandum, **İsrail'in Batı Şeria'daki bazı bölgelerden çekilmesini** ve nihai statü müzakerelerinin yeniden başlamasını öngörüyordu

4 Eylül 1999 II. Wye Nehri Memorandumu

Anlaşma, ilk memoranduma yer alan; **yeniden konuşlandırma, tutukluların serbest bırakılması, güvenli geçiş, Gazze Limanı** ve güvenlik düzenlemeleri gibi konularda düzenleme yapılması ya da netleştirilmesine değiniyordu

15 Kasım 2005 Sınır Kapıları Anlaşması

Taraflar arasında imzalanan Sınır Kapıları Anlaşması, Gazze başta olmak üzere Filistinlilerin **sınır kapılarından geçişlerine ilişkin** uygulamaları kapsıyor

Trabzonspor, Avrupa'dan men edilen 10. Türk takımı oldu

Trabzonspor, UEFA tarafından Avrupa kupalarından men edilen 10. Türk takımı oldu

UEFA, EN ÇOK TÜRK KULÜPLERİNİ AVRUPA'DAN MEN EDİYOR

UEFA'nın finansal fair play (FFP) ile diğer mali kuralları sonucunda en fazla men cezası alanların başında Türk kulüpleri geliyor

UEFA'NIN AVRUPA'DAN MEN CEZASI VERDİĞİ 10 TÜRK TAKIMI

BEŞİKTAŞ	1 YIL ⊗	1 YIL ⊗
GALATASARAY	1 YIL ⊗	-
FENERBAHÇE	-	1 YIL ⊗
TRABZONSPOR	1 YIL ⊗	-
BURSASPOR	1 YIL ⊗	-
K. KARABÜK	2 YIL ⊗ ⊗	-
GAZİANTEP	1 YIL ⊗	-
ESKİŞEHİRSPOR	-	1 YIL ⊗
SIVASSPOR	-	1 YIL ⊗
KASIMPAŞA	-	1 YIL ⊗

FFP DIŞI MEN CEZASI

FINANSAL FAIR PLAY (FFP) KURALLARI NEDENİYLE MEN CEZASI

FFP NEDİR

● Uygulama, UEFA tarafından Avrupa futbolunun genel mali durumunun iyileştirilmesi için 2011'de başlatıldı

● Uygulama kulüplerin futbolculara, vergi dairelerine, diğer kulüplere olan borçları başta olmak üzere birçok mali kalemi inceleme altına aldı

● Kulüplerden oyuncu satışından elde edilen gelir kadar transfer bütçesi sınırı ve maaş sınırlandırması da isteniyor

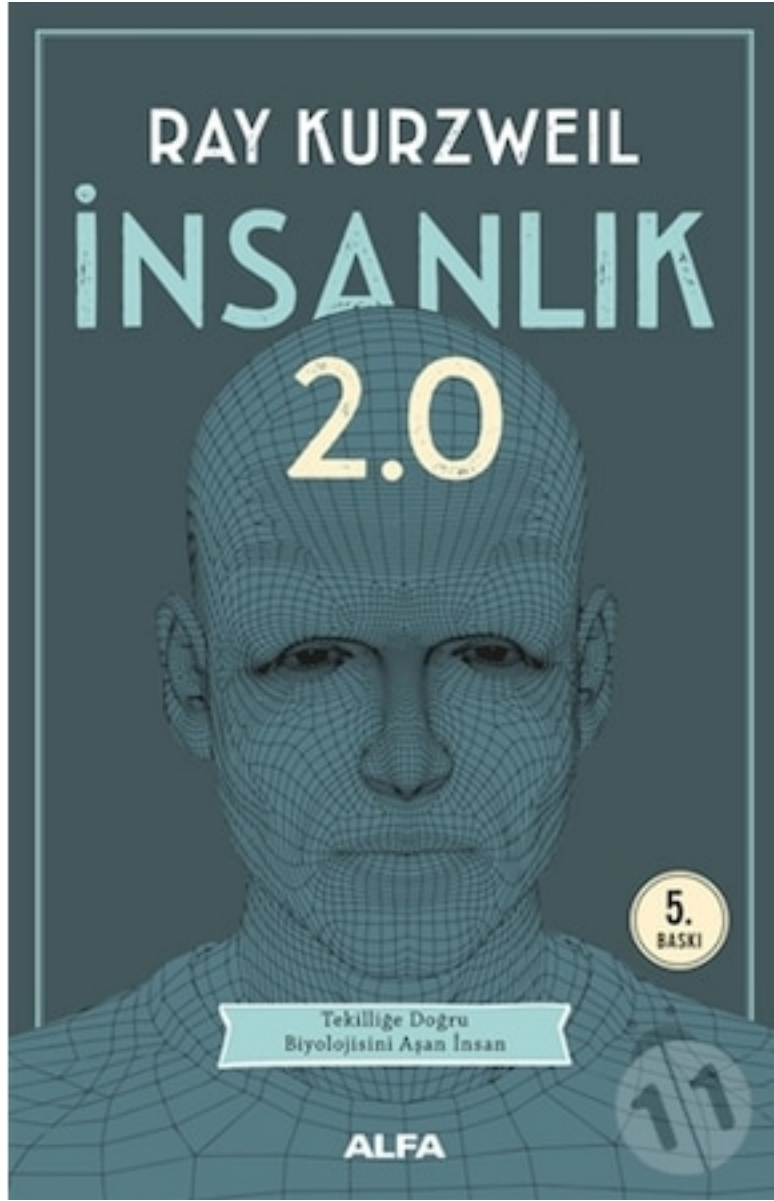

CEZALAR NASIL VERİLİYOR

● UEFA, inceleme altına aldığı kulüplerle anlaşma yapıyor ve bu anlaşmaya uymayan kulüpleri cezai yaptırım uyguluyor

● Anlaşmalarla FFP'ye uyulması hedefleniyor

Kitap Tavsiyesi

Ray Kurzweil, son yıllarda tekillik hakkında üretilen tüm bilgi birikimini tek bir ciltte toplamıştır. On yılın en çok konuşulan kitaplarından biri olmaya aday.

“Ray Kurzweil, tanıdığım insanlar arasında yapay zekânın geleceğini en iyi öngörebilen kişi. İnsanı meraklandıran bu yeni kitabı, bilgi teknolojilerinin insanlığın biyolojik sınırlarını aşmasını sağlayacak

kadar hızlı geliştiği, yaşamlarımızı bugün hayal bile edemeyeceğimiz biçimlerde dönüştüren bir geleceği öngörüyor. ”

Bill Gates

“Kurzweil’in ana düşüncesini herkes kavrayabilir: İnsanlığın teknolojik bilgisi, geleceğe dair baş döndürücü beklentilerle çığ gibi büyümektedir. Temel konular net biçimde dile getirilmiş. Ama daha bilgili, daha araştırmacı olanlar için yazar görüşlerini büyüleyici ayrıntılarla ortaya koymuş...İnsanlık 2.0 sarsıcı bir bakışa ve yürekliliğe sahip.”

Janet Maslin, The New York Times

“Gerçekten, ama gerçekten çok iyi. Müthiř bir biçimde iyi.”

Businessweekcom

“Ray’in iyimser kitabı hem okunmayı hem de üzerinde düşünmeyi hak ediyor. Umutlar ve tehlikelerin dengesi konusunda Ray’den farklı düşünen benim gibiler için bu kitap, ivmelenen bu olanaklardan doğan daha büyük kaygıların ele alınması için sürdürülmesi gereken diyaloğa açık bir çağrıdır.”

Bill Joy, Sun Microsystems